

Nr 52.

Ankom till riksdagens kansli den 22 maj 1934 kl. 4 e. m.

Memorial, angående högtidlighållandet av riksdagens 500-årsjubileum.

I skrivelse till bankoutskottet den 5 april 1934 hava *fullmäktige i riksgäldskontoret* meddelat, att en inom riksgäldskontoret utarbetad promemoria rörande riksdagens 500-årsjubileum föredragits för riksdagens talmanskonferens och därefter ändrats med iakttagande av vid överläggningen i talmanskonferensen framställda anmärkningar och önskemål samt att sedermera ytterligare samråd i frågan ägt rum med kamrarnas herrar talmän. Med skrivelsen hava fullmäktige till bankoutskottet överlämnat avskrift av omförmälda promemoria till den åtgärd, vartill utskottet kunde finna densamma föranleda.

Promemorian har såsom bilaga fogats vid detta memorial.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot de i promemorian uppdragna allmänna riktlinjerna för minnesfestens firande. För närmare utformning av festprogrammet ävensom för vidtagande av åtgärder för programmets genomförande torde lämpligen en särskild kommitté böra tillsättas. I densamma torde såsom självskrivna ledamöter, tillika ordförande, böra ingå kamrarnas herrar talmän. Vidare torde fullmäktige i riksgäldskontoret böra inom sig utse två ledamöter i kommittén. Härutöver synas herrar talmän böra äga utse kommittéledamöter till det antal, herrar talmän kunna finna lämpligt.

Utskottet.

Enligt promemorian hava de sammanlagda kostnaderna för minnesfesten beräknats uppgå till 45,000 kronor. Det torde emellertid vara avsett att i vissa avseenden utöka festprogrammet utöver vad i promemorian angivits. Bland annat planeras anordnande av en minnesutställning i riksdagshuset samt en gemensam resa för riksdagens ledamöter m. fl. till Arboga. Kostnaderna för minnesfesten synas därför knappast kunna beräknas till lägre belopp än 50,000 kronor. Ifrågavarande utgifter torde böra bestridas av förslagsanslaget till riksdagen: övriga omkostnader.

I detta sammanhang får utskottet meddela, att, enligt vad för utskottet uppgivits, fråga uppkommit om utgivande av jubileumstvåkronor och jubileumsfrimärken för hugfästade av riksdagens ifrågavarande minneshögtidlighet. Härigenom inflytande medel skulle med all sannolikhet tillföra statsverket inkomster vida överstigande ovan angivna kostnader.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att av förslagsanslaget till riksdagen: övriga omkostnader taga i anspråk ett belopp av förslagsvis 50,000 kronor, att användas för bestridande, i huvudsaklig överensstämmelse med vad här ovan angivits, av kostnaderna för högtidlighållandet av riksdagens 500-årsjubileum.

Stockholm den 22 maj 1934.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande: se anteckning å utlåtande nr 51.

Bilaga.

P. M.

rörande riksdagens 500-årsjubileum.

Den 13 januari 1435 samlades i Arboga det riksmöte, som ansetts vara den första svenska riksdagen, och det torde vara naturligt, att detta 500-årsminne på ett värdigt sätt högtidlighålles.

Tiden för minnesfesten.

Det synes lämpligt, att minnesfesten uppskjutes till slutet av maj 1935, innan riksdagsarbetet avslutas.

Inbjudna gäster.

Riksdagen torde böra till jubileumsfesten inbjuda:

1) Konungen och konungahusets medlemmar, regeringens ledamöter samt representanter för stater och kårer.

2) Ärkebiskopen och pastor primarius samt delegationer från kyrkomötet och riddarhuset.

3) Två representanter för varje stad där riksdag hållits, nämligen Arboga, Södertälje (riksdag 1439, se Tunberg, sid. 100), eventuellt Kalmar (ang. riksdag 1441, se Tunberg, sid. 106), Stockholm, Uppsala, Vadstena, Strängnäs, Västerås, Linköping, Norrköping, Söderköping, Nyköping, Göteborg, Gävle, Örebro.

4) Två representanter från vardera av de nordiska staternas riksförsamlingar, sålunda från Danmarks och Finlands riksdagar, från Norska stortinget samt från Islands allting.

5) I Stockholm ackrediterade beskickningschefer.

6) Banko- och riksgäldsfullmäktige samt justitie- och militieombudsmännen.

7) Vissa tjänstemän hos riksdagen och riksdagens verk, medlemmar av redaktionskommittén och författarne till verket om riksdagen m. fl.

8) Ett antal representanter för telegrambyrån och svenska tidningar.

Om man till antalet riksdagsmän lägger antalet inbjudna gäster, torde man komma upp till mellan 600 och 700 personer.

Lokalfrågan.

I riksdagshuset finnes tyvärr ingen lokal, som rymmer ett så stort antal personer, som här kan ifrågakomma. Den värdigaste lokalen för en minnesfest är Storkyrkan, inom vars murar prästeståndet under ständsriksdagens tid samlats. Där kan minnesfesten firas i en gammal historisk omgivning.

500-årsminnet bör få ett minnesmärke.

Detta ståtliga 500-årsminne torde böra hugfästas i någon form, eventuellt genom en minnesmedalj eller minnespenning.

Minnesfesten.

Om man utgår från ovan angivna förutsättningar skulle minnesfesten kunna ordnas på följande sätt och på två dagar.

Första dagen.

1. Riksdagens ledamöter (inkl. dess främsta tjänstemän) samt regeringens medlemmar, representanter för kyrkomötet, riddarhuset, ärkebiskopen och pastor primarius, representanter för ovan angivna städer samt för andra riksförsamlingar samlas i riksdagshuset.

2. Procession till minnesfesten i Storkyrkan.

I minnesfestlokalen möta övriga inbjudna gäster.

3. I Storkyrkan hålles ett kort anförande av ärkebiskopen samt ett minnestal på högst en halv timme över riksdagens historia, lämpligast av landshövding Edén såsom redaktör av riksdagsverket.

Talmännen presidera och mottaga adresser av representanterna för de fyra främmande riksförsamlingarna, riddarhuset och städerna (de sistnämnda företrädna av en representant från Arboga).

I programmet ingår sång och musik.

4. Efter minnesfesten ger riksdagen middag i hotell Royals hela botenvåning, däri deltaga riksdagens ledamöter (med tjänstemän) samt samtliga inbjudna gäster.

Vid middagen bör antalet tal begränsas.

Andra dagen.

1. Stockholms stad kommer att, enligt meddelande av stadsfullmäktiges presidium, ge lunch i Stadshuset för riksdagen och dess inbjudna gäster.

2. Konungen har förklarat sig villig giva supé å Slottet för riksdagen och dess gäster.

Före jubileumsfesten torde Arboga stad eventuellt kunna inbjuda riksdagens ledamöter eller kamrarnas representanter att övervara avtäckning av en Engelbrektsstaty i Arboga.

Kostnader.

Riksdagens approximativa utgifter för minnesfesten skulle enligt detta förslag innefatta:

1. Kostnaden för minnesmedaljen eller minnespenningen, beräknad till cirka 10,000 kronor.

2. Lokal för minnesfesten, anordningar för densamma samt sång och musik, middag å Royal, vilka kostnader ej torde böra överstiga 20,000 kronor.

3. Eventuell tryckning av landshövding Edéns tal (något utvidgat) för utdelning och försäljning såsom folkskrift. Härvid kan även ifrågakomma översättning till tyska, franska och engelska samt tryckning i mindre upplaga för utdelning i olika länder. Förläggare torde kunna erhållas i Sverige. Riksdagens kostnad borde eventuellt kunna hållas vid 10,000 kronor.

4. Vissa utgifter för sekretariat, marskalkar, järnvägsresor och rum för utländska riksförsamlingars representanter samt diverse utgifter, tillsammans eventuellt 5,000 kronor.

Totalkostnaderna för minnesfesten skulle sålunda uppgå till omkring 45,000 kronor.

Stockholm den 5 april 1934.

Karl Hildebrand.

Eric Hallin.